

nyt og oprøvet. Der var vist hos os alle en Ængstelse for at gaa med til det, da man ikke vidste, hvordan det egentlig vilde gaa. Det var naturligvis ogsaa Aarsagen til, at man foreløbig satte en begrænset Tid, hvori Loven skulde virke. Nu har det imidlertid vist sig, at Loven har virket overordentlig heldigt og godt. Det kostede ikke saa lidt Anstrengelse at faa hele Maskineriet sat i Gang rundt omkring i Landet. Folk vare bange for det solidariske Ansvar, der følger med Forskudsforeningerne. Det holdt mange tilbage, idet de vare bange for, at de muligvis kunde komme til at hæfte, saaledes at det kunde blive føleligt for dem. Men denne Frygt har jo vist sig ugrundet. De Tab, der ere lidte, have ikke været for noget at regne, og i det hele taget have disse Foreninger virket særdeles godt, virket godt paa den Maade, at de ere komne de virkelig trængende Laantagere til gode. Det har været saaledes i alle Forskudsforeninger, ogsaa i den, jeg har den Ære at være Formand for, at vi ikke saa meget have taget Hensyn til, hvor stor Gæld Folk have haft, selv om de have haft Gæld op til Skorstenen. Det, det gælder om, er, at Laantagerne have været ædruelige, flittige og stræbsomme Folk, saaledes at Forskudsforeningens Midler kom til at virke paa den Maade, der var Lovens Forudsætning. Det Princip, tror jeg, er fulgt overalt. Nu vil det kunne siges, ligesom den ærede foregaaende Taler ogsaa nævnede, at der har været Beløb indsat i Sparekasser eller Banker, som ikke vare udlaante. Ja, der træffer jo til Tider at være nogle Beløb inde, som ikke ere ude blandt Medlemmerne. Men det kan jo ikke være anderledes, naar man kun har Laanet paa Maaneder, og saa gaar der en Maaned, før der kan faas nyt Laan igen. Men det er saaledes i disse Forskudsforeninger, at de Beløb, der ere givne dem til Raadighed, til de fleste Tider ere helt ude. Det, der har været det gode ved disse Forskudsforeninger, er, at til dem har Smaamanden, som har Jord til en Ko, og Folk op ad kunnet komme og faa et Driftsmaal, som kunde være dem til Gavn, men som det ellers faldt dem besværligt at rejse. Skulde de endelig rejse det, kunde det kun ske ved at skaffe Kautionsister, hvad der ofte kan være vanskeligt. Disse Besværligheder have de været fri for ved Forskudsforeningerne, og derfor have de følt det som en overordentlig stor Lettelse og Glæde, at de kunde faa Penge uden anden Ulejlighed end at hente

disse hos Foreningen. Vi have da ogsaa ordnet det paa den Maade, at de kunne indbetale Laanet afdragsvis, saa at de ikke behøve at gøre hele Indbetalingen paa en Gang. Et andet Gode har det været, at Foreningerne have lært Landbrugerne, at naar de slutte sig sammen i Enighed, kunne de hjælpe hinanden, og det paa en god og frugtbringende Maade. Det er af stor Betydning. Thi selv om man ogsaa nu gaar til en Afvikling og en lempelig Afvikling, som det for Resten glæder mig, at det ærede 1ste Medlem for 2. Kreds (Bramsen) synes at være villig til at gaa med til, tror jeg, at de Forskudsforeninger, der en Gang ere komne i Gang, ikke ville standse. Men Tid efter anden vil man ved Hjælp af opsparet Reservefond eller ogsaa ved Hjælp af en Del Folk, som have nogen virkelig Garanti at stille, være i Stand til at rejse den nødvendige Kapital i Banker og Sparekasser. Ganske vist kunne de paagældende saa ikke vente en saa lav Rente som nu, men naar man staar og skal have et Driftsmaal paa kort Tid, kan det ogsaa nok gaa an at give en noget højere Rente. Selvfølgelig ville vi helst slippe med saa lille en Rente som muligt, og det maa erkendes, at den Rente, vi have haft her, har været meget maadeholden. De allerfleste Steder har den været 4 pCt., men nogle Steder ogsaa under 4 pCt. Hvor der har været ydet 4 pCt., har man til Gengæld været i Stand til at opspare nogen Reservefond, som senere vil kunne komme Interessenterne til gode.

Jeg kan give min Tilslutning til Lovforslaget og den Ordning, der her foreligger, og det skulde glæde mig, om det høje Ting vilde give det sin Tilslutning. Jeg er da forvisset om, at Foreningerne ville kunne fortsætte deres Virksomhed ogsaa ud over det Tidsrum, hvor Foreningerne ikke mere have Statslaan. At Renten i disse pengeknappe Tider forhøjes saaledes, at Staten ikke lider noget Tab, er jeg vis paa, at Forskudsforeningernes Medlemmer ville erkende Rigtigheden af.

Hvordan ellers den fremtidige Ordning kan blive, skal jeg ikke udtale mig om. Der kan imidlertid være nogen Sandsynlighed for, at dersom Lovgivningsmagten til sin Tid kunde sige som saa: Ja, naar de nu udlaante 5 Mill. Kr. Tid efter anden inddrages i Statskassen, da kunne disse indkomne Beløb udlaanes til ny Foreninger, saa vilde en saadan Ordning kunne gøre stor Gavn.

Jeg anbefaler herved Lovforslaget til det høje Tings Velvillie.